

KESKKONNAJUHTIMINE
Keskkonnavaline teabevahetus
Juhised ja näited

Environmental management
Environmental communication
Guidelines and examples
(ISO 14063:2020)

EESTI STANDARDI EESSÕNA

See Eesti standard on

- Euroopa standardi EN ISO 14063:2020 ingliskeelse teksti sisu poolest identne tõlge eesti keelde ja sellel on sama staatus mis jõustumisteate meetodil vastu võetud originaalversioonil. Tõlgenduserimeelsuste korral tuleb lähtuda ametlikes keeltes avaldatud tekstidest;
- jõustunud Eesti standardina inglise keeles mais 2020;
- eesti keeles avaldatud sellekohase teate ilmumisega EVS Teataja 2020. aasta septembrikuu numbris.

Standardi tõlke koostamise ettepaneku on esitanud tehniline komitee EVS/TK 33 „Juhtimissüsteemid ja vastavushindamine“, standardi tõlkimist on korraldanud Eesti Standardikeskus.

Standardi on tõlkinud Heli Voogla, standardi on heaks kiitnud EVS/TK 33.

Standardi mõnedele sätetele on lisatud Eesti olusid arvestavaid märkusi, selgitusi ja täiendusi, mis on tähistatud Eesti maatahisega EE.

Euroopa standardimisorganisatsioonid on teinud Euroopa standardi EN ISO 14063:2020 rahvuslikele liikmetele kättesaadavaks 15.04.2020.

Date of Availability of the European Standard EN ISO 14063:2020 is 15.04.2020.

See standard on Euroopa standardi EN ISO 14063:2020 eestikeelne [et] versioon. Teksti tõlke on avaldanud Eesti Standardikeskus ja sellel on sama staatus ametlike keelte versioonidega.

This standard is the Estonian [et] version of the European Standard EN ISO 14063:2020. It was translated by the Estonian Centre for Standardisation. It has the same status as the official versions.

Tagasisidet standardi sisu kohta on võimalik edastada, kasutades EVS-i veebilehel asuvat tagasiside vormi või saates e-kirja meiliaadressile standardiosakond@evs.ee.

ICS 13.020.10

Standardite reprodutseerimise ja levitamise õigus kuulub Eesti Standardikeskusele

Andmete paljundamine, taastekitamine, kopeerimine, salvestamine elektroonsesse süsteemi või edastamine ükskõik millises vormis või millisel teel ilma Eesti Standardikeskuse kirjaliku loata on keelatud.

Kui Teil on küsimusi standardite autorikaitse kohta, võtke palun ühendust Eesti Standardikeskusega:

Koduleht www.evs.ee; telefon 605 5050; e-post info@evs.ee

English Version

**Environmental management - Environmental
communication - Guidelines and examples (ISO
14063:2020)**

Management environnemental – Communication
environnementale - Lignes directrices et exemples (ISO
14063:2020)

This European Standard was approved by CEN on 16 April 2019.

CEN members are bound to comply with the CEN/CENELEC Internal Regulations which stipulate the conditions for giving this European Standard the status of a national standard without any alteration. Up-to-date lists and bibliographical references concerning such national standards may be obtained on application to the CEN-CENELEC Management Centre or to any CEN member.

This European Standard exists in three official versions (English, French, German). A version in any other language made by translation under the responsibility of a CEN member into its own language and notified to the CEN-CENELEC Management Centre has the same status as the official versions.

CEN members are the national standards bodies of Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Republic of North Macedonia, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey and United Kingdom.

EUROPEAN COMMITTEE FOR STANDARDIZATION
COMITÉ EUROPÉEN DE NORMALISATION
EUROPÄISCHES KOMITEE FÜR NORMUNG

CEN-CENELEC Management Centre: Rue de la Science 23, B-1040 Brussels

SISUKORD

EUROOPA EESSÕNA.....	3
EESSÕNA.....	4
SISSEJUHATUS.....	5
1 KÄSITLUSALA.....	8
2 NORMIVIITED.....	8
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED.....	8
4 KESKKONNAALASE TEABEVAHETUSE PÕHIMÕTTED	9
4.1 Üldist.....	9
4.2 Põhimõtted.....	10
4.2.1 Lähipaistvus.....	10
4.2.2 Kohaldatavus.....	10
4.2.3 Usaldusväarsus.....	10
4.2.4 Selgus.....	10
4.2.5 Regionaalsus.....	10
5 KESKKONNAALASE TEABEVAHETUSE JUHTPÕHIMÕTTED.....	10
5.1 Juhtkonna pühendumus.....	10
5.2 Juhtpõhimõtete väljatöötamine.....	11
6 KESKKONNAALASE TEABEVAHETUSE STRATEEGIA.....	11
6.1 Üldised kaalutlused.....	11
6.2 Keskkonnaalase teabevahetuse loimimine organisatsiooni üldisesse teabevahetusprotsessi.....	12
6.3 Ressursitõhusus.....	13
6.4 Keskkonnaalase teabevahetuse eesmärkide püstitamine.....	13
6.5 Huvipoolte väljaselgitamine.....	14
7 KESKKONNAALASE TEABEVAHETUSE TEGEVUSED.....	15
7.1 Keskkonnaalase teabevahetuse tegevuse planeerimine.....	15
7.1.1 Üldist.....	15
7.1.2 Olukorra analüüs.....	16
7.1.3 Keskkonnaalase teabevahetuse eesmärkide püstitamine.....	16
7.1.4 Sihtrühmade väljaselgitamine.....	18
7.1.5 Geograafilise käsitlusala määratlemine.....	18
7.1.6 Keskkonnateabe kindlakstegemine.....	18
7.2 Keskkonnaalase teabevahetuse sisu, käsitlusviiside ja vahendite valimine.....	20
7.2.1 Üldist.....	20
7.2.2 Kohustuste ja kaasamise (sisemise ja välise) määratlemine.....	26
7.2.3 Huvipoolte sisendi jälgimine.....	27
7.2.4 Keskkonnaalase teabevahetuse tegevuste planeerimine keskkonnakriiside ja hädaolukordade korral.....	27
7.2.5 Teabevahetuse kava koostamine.....	29
7.3 Keskkonnaalase teabevahetuse tegevuse korraldamine.....	29
7.3.1 Andmete kogumine ja hindamine.....	29
7.3.2 Keskkonnaalase teabevahetuse tegevuste korraldamine.....	29
7.3.3 Tagasiside registreerimine ja sellele vastamine.....	30
7.4 Keskkonnaalase teabevahetuse hindamine.....	31
7.5 Juhtkonnapoolse ülevaatuse korraldamine ja läbivaatuste planeerimine.....	32
Lisa A (teatmelisa) Keskkonnaalane teabevahetus ISO 14000 kogumi piires.....	33
Kirjandus.....	36

EUROOPA EESSÕNA

Dokumendi (EN ISO 14063:2020) on koostanud tehniline komitee ISO/TC 207 „Environmental management“ koostöös tehnilise komiteega CEN/SS S26 „Environmental management“, mille sekretariaati haldab CCMC.

Euroopa standardile tuleb anda rahvusliku standardi staatus kas identse tõlke avaldamisega või jõustumisteatega hiljemalt 2020. a oktoobriks ja sellega vastuolus olevad rahvuslikud standardid peavad olema kehtetuks tunnistatud hiljemalt 2020. a oktoobriks.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. CEN ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest.

See dokument asendab standardit EN ISO 14063:2010.

Standard on koostatud mandaadi alusel, mille on Euroopa Standardimiskomiteele (CEN) andnud Euroopa Komisjon ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

CEN-i/CENELEC-i sisereeglite järgi peavad Euroopa standardi kasutusele võtma järgmiste riikide rahvuslikud standardimisorganisatsioonid: Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Põhja-Makedoonia Vabariik, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Serbia, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ungari ja Ühendkuningriik.

Jõustumisteade

CEN on standardi ISO 14063:2020 teksti muutmata kujul üle võtnud standardina EN ISO 14063:2020.

EESSÕNA

ISO (International Organization for Standardization) on ülemaailmne rahvuslike standardimisorganisatsioonide (ISO rahvuslike liikmesorganisatsioonide) föderatsioon. Tavaliselt tegelevad rahvusvahelise standardi koostamisega ISO tehnilised komiteed. Kõigil rahvuslikel liikmesorganisatsioonidel, kes on mingi tehnilise komitee pädevusse kuuluvast valdkonnast huvitatud, on õigus selle komitee tegevusest osa võtta. Selles töös osalevad käsikäes ISO-ga ka rahvusvahelised, riiklikud ja valitsusvälised organisatsioonid. Kõigis elektrotehnika standardimist puudutavates küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Selle dokumendi väljatöötamiseks kasutatud ja edasiseks haldamiseks mõeldud protseduurid on kirjeldatud ISO/IEC direktiivide 1. osas. Eriti tuleb silmas pidada eri heakskiidukriteeriumeid, mis on eri liiki ISO dokumentide puhul vajalikud. See dokument on kavandatud ISO/IEC direktiivide 2. osas esitatud toimetamisreeglite kohaselt (vt www.iso.org/directives).

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et standardi mõni osa võib olla patendiõiguse objekt. ISO ei vastuta sellis(t)e patendiõigus(t)e väljaselgitamise ega selgumise eest. Dokumendi väljatöötamise jooksul väljaselgitatud või selgunud patendiõiguste üksikasjad on esitatud peatükis „Sissejuhatus“ ja/või ISO-le saadetud patentide deklaratsioonide loetelus (vt www.iso.org/patents).

Mis tahes selles dokumendis kasutatud äriline käibenimi on kasutajate abistamise eesmärgil esitatud teave ja ei kujuta endast toetusavaldust.

Selgitused standardite vabatahtliku kasutuse ja vastavushindamisega seotud ISO eriomaste terminite ja väljendite kohta ning teave selle kohta, kuidas ISO järgib WTO tehniliste kaubandustõkete lepingus sätestatud põhimõtteid, on esitatud järgmisel aadressil: www.iso.org/iso/foreword.html.

Dokumendi on koostanud tehnilise komitee ISO/TC 207 „Environmental management“ alamkomitee SC 4 „Environmental performance evaluation“ koostöös Euroopa Standardimiskomitee (CEN) tehnilise komiteega CEN/SS S26 „Environmental management“ ISO ja CEN-i vahelise tehnilise koostöö lepingu kohaselt (Viini leping).

Teine väljaanne tühistab ja asendab esimest väljaannet (ISO 14063:2006), mis on tehniliselt üle vaadatud. Peamised muudatused võrreldes eelmise väljaandega on järgmised:

- keskkonnavalase teabevahetuse eesmärgi (3.7) määratlust on muudetud, et viia see kooskõlla eesmärgi määratlusega standardis ISO 14001:2015;
- lisatud on viited sotsiaalmeediale;
- tabel A.1 on uuendatud, et kajastada muudetud standardeid.

Igasugune tagasiside või küsimused selle dokumendi kohta tuleks saata dokumendi kasutaja rahvuslikule standardimisorganisatsioonile. Täielik loetelu nende organisatsioonide kohta on leitav veebilehelt www.iso.org/members.html.

SISSEJUHATUS

Tänapäeva globaalses majanduses on keskkonnaväärtuste, -tegevuste ja -tulemuslikkusega seotud teabevahetus saanud organisatsioonide eluliselt tähtsaks tegevuseks nii suurenenud avaliku mure ja huvi tõttu kui ka keskkonnaga seotud riiklike tegevuste tõttu. Organisatsioonid kogu maailmas seisavad üha enam silmitsi vajadusega anda teavet juhtpõhimõtete ja meetmete toetamiseks ning tutvustada ja selgitada oma tegevuste, toodete ja teenuste keskkonnamõju. Samuti kasvab vajadus kuulata huvipooli ning kaasata nende vaated ja nõuded osana keskkonnavalasest teabevahetusest.

Organisatsioonidel on vaja hankida ja anda teavet keskkonnaküsimuste, -murede ja -programmide kohta ning neile reageerida. Lisaks toimub selliste seadmete nagu nutitelefonide ja tahvelarvutite üldise kättesaadavuse juures suhtlus peaaegu kohe, nõudes, et organisatsioon suudaks kõigile küsimustele või teabenõuetele õigel ajal reageerida. Edastatav teave on mõjutatud teguritest, nagu organisatsiooni geograafiline asukoht ja tegevuste jaotus, suurus ja tüübid. Teabevahetuse ajendid on järgmised:

- organisatsiooni huvi jagada teavet oma keskkonnapraktikast;
- teabenõue töötajatelt või investoritelt, riigiasutustelt, ühiskondlikult rühmituselt, kliendilt või tarnijalt või ükskõik milliselt teiselt huvipooltelt;
- vajadus arutleda huvipooltega, eriti sihtrühmadega, organisatsiooni kavandatavate tegevuste, nagu olemasolevate rajatiste laiendamise või uue ehitise rajamise üle või uue toote või teenuse tutvustamine;
- keskkonnariski juhtimine;
- vastavuskohustuse nõuded;
- vastus huvipoolte (negatiivsetele või positiivsetele) ettepanekutele;
- vastus valedetele ja/või pahatahtlikele süüdistustele keskkonna rikkumises pooltelt, kes kavatsevad organisatsiooni halvustada oma tegevuskavade soodustamiseks;
- keskkonnaküsimustega tegelemise suurenev osatähtsus.

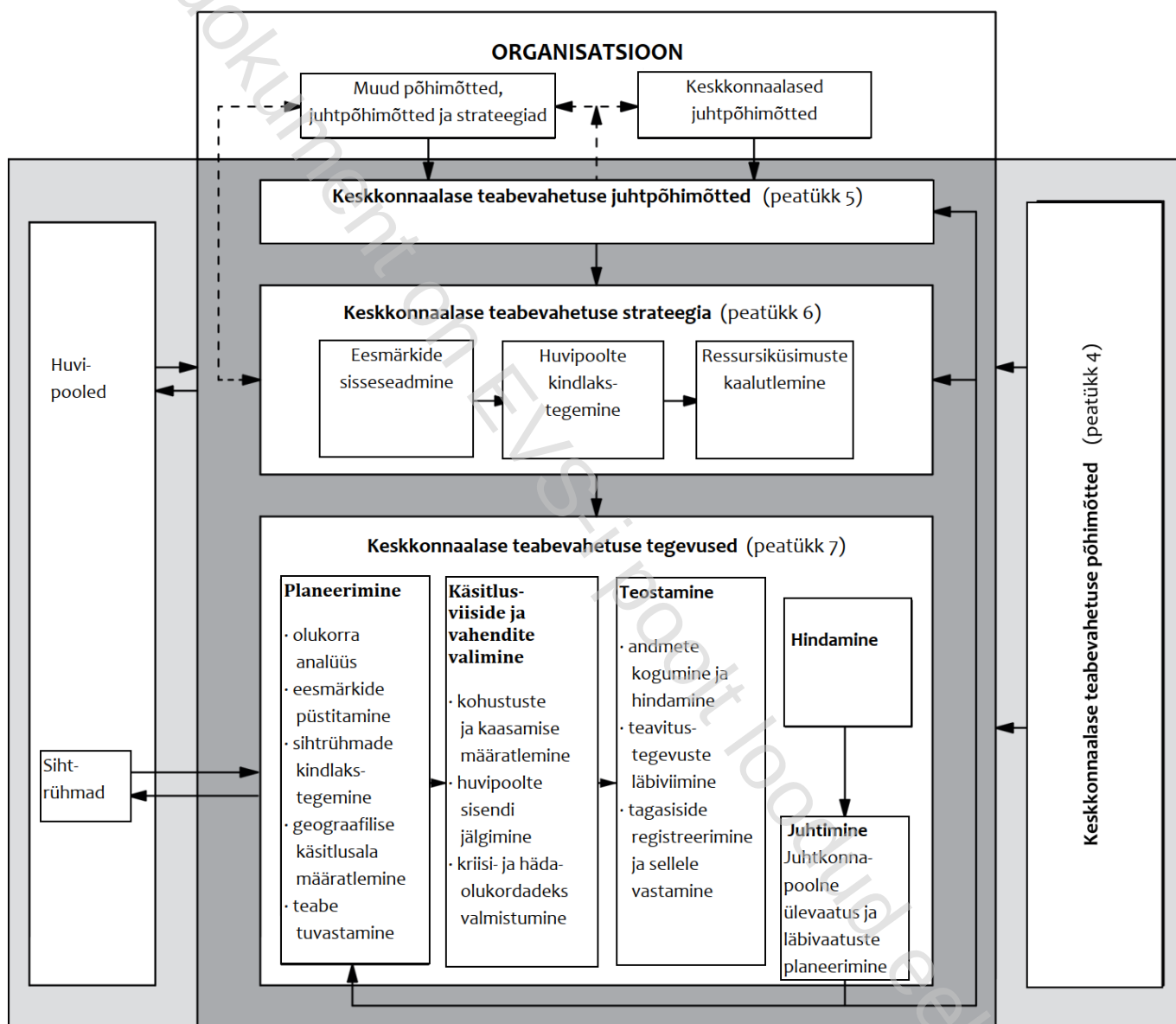
Keskkonnavalane teabevahetus on teabejagamise protsess, et luua usaldust, usaldusväärset ja partnerlussuhteid, suurendada teadlikkust ja kasutada seda otsuste tegemisel. Kasutatavad protsessid ja keskkonnavalase teabevahetuse sisu varieeruvad sõltuvalt organisatsiooni eesmärkidest ja asjaoludest ning võivad olla rajatud olulisele teabele.

Keskkonnavalane teabevahetus on ulatuslikum kui keskkonnavalaruandlus. Sellel on mitu otstarvet ja mitu vormi. Keskkonnavalane teabevahetus võib olla juhuslik või planeeritud. Näide juhuslikust teabevahetusest on see, kui rajatise juht osaleb kogukonnavalitusel ja vastab küsimustele. Planeeritud keskkonnavalane teabevahetus võib hõlmata vahemikku huvipoolte piiratud kuni täieliku osalemiseni, nagu allpool näidatud.

- a) Ühesuunalise teabevahetusega on tegemist, kui organisatsioon jagab teavet, näiteks kui organisatsioon avaldab keskkonnavalaruande ilma võimaluseta küsimuste esitamiseks või aruteluks.
- b) Kahesuunaline teabevahetus toimub teabe ja ideede vahetamisega organisatsiooni ja huvipoolte vahel.
- c) Osalusel põhinevate otsuste tegemisel, sealhulgas tõhusa tagasiside saamisel, mis mõjutab organisatsiooni ja/või kohalikku kogukonda, teeb organisatsioon huvipooltega koostööd.

Huvipooltega suhtlemine annab organisatsioonile võimaluse õppida tundma nende küsimusi ja muresid. See võib mõlemale poolele tuua kasulikke teadmisi ning võib mõjutada arvamusi ja arusaamu. Kui see on korralikult teostatud, võib iga konkreetne käsitusviis olla edukas ja rahuldada organisatsiooni ja huvipoolte vajadusi. Arusaamine iga huvipoolte (või sihtrühma) kommunikatsioonimustrist/käitumisest võib olla keskkonnavalase teabevahetuses tähtis. Kõige tulemuslikum keskkonnavalase teabevahetuse protsess hõlmab organisatsiooni pidevat kontakti sisemiste ja väliste huvipooltega osana organisatsiooni üldisest teabevahetuse strateegiast.

Joonisel 1 näidatakse keskkonnavalase teabevahetuse seoseid ja voogu.

MÄRKUS 1 Paksus kirjas ja nummerdatud pealkirjad viitavad selle dokumendi peatükkidele.

MÄRKUS 2 Katkendliku joonega nooled osutavad keskkonnavalase teabevahetuse süsteemi seosele organisatsiooni teiste osadega. Katkematu joonega nooled osutavad keskkonnavalase teabevahetuse süsteemi sisemistele seostele.

MÄRKUS 3 Varjutatud ala näitab keskkonnavalase teabevahetuse süsteemi käsitusala. Tumedam varjutus näitab keskkonnavalase teabevahetuse süsteemi kattumist organisatsiooniga.

Joonis 1 — Keskkonnavalane teabevahetus

Keskkonnaalase teabevahetuse tulemuseks on sageli mitu kasutegurit, nagu

- huvipoolte abistamine organisatsiooni keskkonnaalase pühendumuse, juhtpõhimõtete ja saavutuste mõistmisel;
- sisendite/soovituste andmine organisatsiooni tegevuste, toodete ja teenustega seotud keskkonnaalase tulemuslikkuse parendamiseks ning edusammud jätkusuutlikkuse suunas;
- huvipoolte vajadustest ja muredest arusaamise parandamine usalduse ja dialoogi tugevdamiseks;
- organisatsiooni keskkonnaalaste volituste, saavutuste ja tulemuslikkuse edendamine;
- keskkonnateadlikkuse tähtsuse suurendamine ja taseme tõstmine, et toetada keskkonnaalaselt vastutustundlikku kultuuri ja väärtusi organisatsioonis;
- huvipoolte murede ja kaebuste käsitlemine seoses tegevuspõhise ja hädaolukorraga seotud keskkonnaohuga;
- huvipoolte arusaamise suurendamine organisatsioonist;
- ettevõtluse toetamise ja aktsionäride usalduse suurendamine.

Keskkonnaalane teabevahetus on üks kriitilisematest küsimustest, millega tuleb tegeleda igal organisatsioonil, olenemata keskkonnajuhtimissüsteemi olemasolust. Keskkonnaalane teabevahetus on enamat kui küsimus organisatsioonist või juhtimisest, see seostub ka organisatsiooni väärtustega. Eduka teabevahetusprotsessi kindlustamiseks on organisatsiooni jaoks oluline pidada end ühiskonnas vastutustundlikuks partneriks ning vastata huvipoolte keskkonnaalastele ootustele.

1 KÄSITLUSALA

See dokument annab organisatsioonidele keskkonnavalast sisemist ja välist teabevahetust puudutavaid juhiseid üldiste põhimõtete, juhtpõhimõtete, strateegia ja tegevuste kohta. Selles kasutatakse teabevahetuse tõestatud ja väljakujunenud käsitusviise, mis on kohandatud keskkonnavalase teabevahetuse eritingimustele.

See on kohaldatav kõikidele organisatsioonidele, sõltumata nende suurusest, tüübist, asukohast, struktuurist, tegevustest, toodetest ja teenustest ning sellest, kas neil on keskkonnajuhtimissüsteem olemas või mitte.

Seda võib kasutada kombineeritult ükskõik millise ISO 14000 kogumi standardiga või iseseisvalt.

MÄRKUS 1 Viitetabel ISO 14000 kogumitele on toodud lisas A.

MÄRKUS 2 ISO 14020, ISO 14021, ISO 14024, ISO 14025 ja ISO 14026 pakuvad konkreetseid tootemärgistust ja deklaratsioone puudutavaid keskkonnavalase teabevahetuse vahendeid ja juhiseid.

2 NORMIVIITED

Sellel dokumendil puuduvad normiviited.

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

Standardi rakendamisel kasutatakse allpool esitatud termineid ja määratlusi.

ISO ja IEC hoiavad alal standardimisel kasutamiseks olevaid terminoloogilisi andmebaase järgmistel aadressidel:

- ISO veebipõhine lugemisplatvorm: kättesaadav veebilehelt <https://www.iso.org/obp/>;
- IEC Electropedia: kättesaadav veebilehelt <http://www.electropedia.org/>.

3.1

keskkonnavalane teabevahetus (*environmental communication*)

protsess, mida *organisatsioon* (3.4) juhib teabe esitamiseks ja saamiseks ning sisemiste ja väliste *huvipoolte* (3.5) dialoogi kaasamiseks, et soodustada ühist arusaama keskkonnaküsimustes, -aspektides ja -tulemuslikkuses

3.2

keskkonnavalase teabevahetuse juhtpõhimõtted (*environmental communication policy*)

organisatsiooni (3.4) *keskkonnavalase teabevahetusega* (3.1) seotud üldised kavatsused ja suunad, mida tippjuhtkond on ametlikult väljendanud

MÄRKUS Keskkonnavalase teabevahetuse juhtpõhimõtted võivad olla eraldiseisvad juhtpõhimõtted või osa organisatsiooni teistest juhtpõhimõtetest.

3.3

keskkonnavalase teabevahetuse strateegia (*environmental communication strategy*)

organisatsiooni (3.4) raamistik *keskkonnavalase teabevahetuse juhtpõhimõtete* (3.2) elluviimiseks ning *keskkonnavalase teabevahetuse eesmärkide* (3.7) püstitamiseks

3.4

organisatsioon (*organization*)

isik või inimeste rühm, kellel on oma eesmärkide saavutamiseks olemas talitused koos kohustuste, volituste ja suhetega